

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060104

DOM
2014-06-30
Stockholm

Mål nr
M 1773-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-02-05 i mål nr M 4349-12, se bilaga A

KLAGANDE

Vattenfall Vattenkraft AB

Ombud: P B

MOTPART

Göteborgs Kex AB

SAKEN

Ersättning enligt 31 kap. miljöbalken vid tillstånd till vattenverksamhet

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av punkten 8 i mark- och miljödomstolens domslut förpliktar Mark- och miljööverdomstolen Göteborgs Kex AB att ersätta Vattenfall Vattenkraft AB för produktionsförlust vid Lilla Edets kraftverk med 725 000 kr.

Dok.Id 1153585

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50
E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Vattenfall Vattenkraft AB (Vattenfall) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och bifalla Vattenfalls yrkande om ersättning för produktionsförlust vid Lilla Edets kraftverk med 725 000 kr.

Göteborgs Kex AB har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har i allt väsentligt åberopat samma omständigheter som vid mark- och miljödomstolen och därutöver anfört bl.a. följande.

Vattenfall

Domslutet grundas på en felaktig beräkning. SMHI:s första utredning vilken åberopades av sökanden, Göteborgs Kex AB, i mark- och miljödomstolen visade att det inte uppkom skada eftersom det inte uppkom någon dämningseffekt vid Lilla Edet. All sådan effekt skulle enligt den utredningen ha upphört vid Nödinge.

Enligt Vattenfalls egna uträkningar hade SMHI räknat fel och skada uppkom med yrkat belopp. Det yrkade beloppet motsvarar en årlig skada på 29 000 kr kapitaliserad för all framtid med fyra procents ränta.

När sökanden yttrade sig över Vattenfalls utredning till mark- och miljödomstolen ifrågasattes inte riktigheten av beräkningarna. Då hade sökanden tillgång till en ny utredning från SMHI, version 1.1, där det tidigare felet rättats till och där slutsatsen var att åtgärderna faktiskt inverkade på kraftproduktionen, ungefär i den omfattning som Vattenfall påstått. Den nya utredningen redovisades inte i mark- och miljödomstolen. I samband med överklagandet har Vattenfall varit i kontakt med sökanden och fått ta del av version 1.1.

Ändrade klimatförhållanden medför allvarlig risk för översvämning i Vänern vilket leder till att mer vatten måste tappas till Göta Älv. Det leder till att en mängd projekt för att förstärka stränderna är att vänta. I detta fall har sökanden valt en billigare metod som innebär större utfyllnad i vattnet. Man hade istället kunnat välja en något mer kostsam metod som innebar ingen eller endast liten utfyllnad i vattnet. Om den åtgärd som Göteborgs Kex nu avser att genomföra blir genomförd i större omfattning längs med älven blir skadan för Vattenfall betydande.

Göteborgs Kex

Beräkningarna visar att dämningseffekten vid Lilla Edet kan uppgå till några millimeter men de innehåller osäkerheter och det går inte att säkert fastställa den faktiska dämningseffekten. Av SMHI:s utredning version 1.1 framgår att dämningseffekten snarare överskattats än underskattats.

Som åtgärd för erosionsskydd har Göteborgs Kex undersökt en åtgärd med stålspons vilken har förkastats. Denna åtgärd skulle bli extremt kostsam att genomföra till följd av stora djup ned till berg och att dragsteg måste anläggas under befintlig fabriksbyggnad. En sådan lösning är dessutom inte långsiktigt hållbar utan kräver underhåll som t.ex. utbyte av spons.

Vattenfalls inställning synes vara att kostnaden för dyrare lösningar för erosionsskydd ska tas av drabbade fastighetsägare nedströms kraftverket. Göteborgs Kex vill däremot hävda att eventuella framtida, ökade maximala flöden bör regleras i en ny vattendom i vilken det är rimligt att verksamhetsutövaren får ta en del av de kostnader för erosionsskydd som uppkommer.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Genom de utredningar Vattenfall presenterat i målet och den reviderade utredning SMHI utfört på uppdrag av Göteborgs Kex (version 1.1) framgår att skada i form av en viss dämningseffekt vid Lilla Edets kraftverk uppkommer för Vattenfall. Göteborgs Kex synes inte heller längre bestrida att så blir fallet.

En uppskattning av skadans storlek måste i ett fall som detta alltid vara förenad med någon osäkerhet. Vattenfall visar i sina beräkningar något större förluster vid Lilla Edet jämfört med version 1.1 av SMHI:s beräkning. Vid beräkning av produktionsförlusten har Vattenfall använt 30 öre/kWh som kraftvärde vilket får anses vara lågt i dagsläget. Sammantaget bedömer Mark- och miljööverdomstolen att 29 000 kr/år är en god uppskattning av produktionsförlustens värde vid Lilla Edet. En kapitalisering av detta belopp med fyra procents ränta för all framtid bedöms vara i överensstämmelse med praxis och ger totalbeloppet 725 000 kr.

Skadan kan inte anses så obetydlig att den är försumbar och är därför ersättningsgill (jfr NJA 1990 s. 296).

Några skäl för att jämka det sålunda framräknade beloppet har inte framkommit. Mark- och miljööverdomstolen kan inte i detta mål föregripa en eventuell framtida omprövning av Vattenfalls tillståndsdom.

Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras på så sätt att det av Vattenfall framställda ersättningsyrkandet ska bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2014-07-28

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågemark och Peder Munck, referent, tekniska rådet Dag Ygland samt tf. hovrättsassessorn Agneta Staff.

Föredraganden har varit Carolina Andersson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-02-05
meddelad i
Vänernsbor

Mål nr M 4349-12

SÖKANDE

Göteborgs Kex AB

SAKEN

Ansökan om tillstånd att riva befintlig kajkonstruktion och anlägga slänt med erosionsskydd i Nordre älv, Kungälv kommun, Västra Götalands län

Avrinningsområde: 108/109

N: 6417780 E: 321133

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen, som godkänner den för målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen, lämnar Göteborgs Kex AB tillstånd att på fastigheterna X och Y riva ut befintlig ca 165 m lång pålkaj längs Nordre älv samt att ersätta kajen med en ungefär 380 m lång slänt med erosionsskydd ut i Nordre älv.
2. Vattenverksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan jämte bilagor samt vad sökanden i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet. Mindre ändring av planerad verksamhet får genomföras efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Som förutsättning för sådant godkännande ska gälla att ändringen inte kan befaras medföra väsentligt ökad omgivningsstörning.
3. Innan arbetena påbörjas ska Göteborgs Kex AB
 - a. i samråd med Statens Geotekniska Institut ha upprättat en teknisk beskrivning innefattande bl.a. arbetsförfarande och kontroller för de tillståndsgivna arbetena,
 - b. underställt länsstyrelsen ett förslag till kontrollprogram och fått detta godkänt av länsstyrelsen samt

Dok.Id 255740

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsbor	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00

- c. (i god tid innan) informera Sjöfartsverket härom.
4. För vattenverksamheten ska gälla följande villkor.
 - a. Arbetena får inte medföra att hela farleden stängs för sjötrafik.
 - b. Bullerstörningarna från verksamheten får inte överstiga vad som anges i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggarbetsplatser (NFS 2004:15),
 - c. Bilning och andra särskilt bullerstörande arbeten får endast utföras helgfria vardagar kl 07.00 – 18.00
 - d. Kungälv kommun, miljöenheten, ska fortlöpande informeras om förekommande transporter av avfall och andra massor samt eventuell förekomst av föroreningar/förorenat material.
 - e. Under anläggningstiden ska riskberedskap upprätthållas för oförutsedda utsläpp till luft, mark och vatten. I närhet till arbetsområdet ska finnas absorptionsmedel, uppsamlingsplats och oljelänsar. Platser för längre uppställning av fordon, arbetsmaskiner och drivmedelscisterner ska utformas så att eventuellt läckage kan uppmärksammas och samlas upp.
5. När arbetet är avslutat ska området sjömätas enligt internationell standard FSIS-44 (Finsk och Svensk realisering av IHO's S-44) och resultatet skickas in till Transportstyrelsen och ntm.baltico@sjofartsverket.se (Ufs-redaktionen) för införande i sjökort.
6. Arbetena skall vara utförda inom fem (5) år från det att domen vunnit laga kraft i tillståndsdelen.
7. Anspråk i anledning av oförutsedd skada får framställas inom fem (5) år från arbetstidens utgång.
8. Vattenfall ABs ersättningsyrkande avslås.

9. Göteborgs Kex AB skall betala ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Västra Götalands län med fyratusen (4 000) kr. På beloppet skall ränta utgå enligt lag.
 10. Prövningsavgiften fastställs till trettiotusen (30 000) kr. Avgiften är betald.
-

BAKGRUND

Göteborgs Kex AB:s fabriker i Kungälv kommun ligger utmed Nordre älvs högra strand ungefär 1,5 km nedströms ön Sävtuvan där Göta älv delar sig i två grenar, Nordre älv och Göta älv. Utmed fabriksområdet löper en kaj. Under senare år har sättningar och hål uppstått i kajen. En geoteknisk utredning visar att stabiliteten i kajområdet är otillfredsställande men att stabiliteten kan säkerställas om kajen rivs bort och en motfyllning med bergmaterial anläggs i älven.

ANSÖKAN

Göteborgs Kex AB har yrkat tillstånd enligt 11 kap miljöbalken att inom fastighet-erna X och Y

- a) Riva befintlig ca 165 m lång pålkaj samt
- b) Anlägga en slänt med erosionsskydd i Nordre älv.

Bolaget har vidare yrkat en arbetstid om 5 år samt att tiden för anmälan av anspråk på ersättning för oförutsedd skada bestäms till 5 år räknat från arbetstidens utgång.

Göteborgs Kex AB har anfört följande till utveckling av sin talan.

Orientering

Bolagets fabriker ligger utmed Nordre Älv i Kungälv kommun. Utmed strandlinjen finns en kaj. Kajen utfördes ursprungligen som en stenkaj men på 1930-talet byggdes kajen om. Kajen består idag av ett betongdäck som är uppbyggt på träpålar där en träspont är slagen i bakkant av betongkajen. Förr användes kajen för båttrafik och godshantering men har inte haft någon funktion på många decennier. Kajen är ca 165 m lång.

Till följd av erosion har hål uppkommit i marken bakom kajen. Åtgärder bör vidtas för att inte större hål ska uppkomma och för att marken inte ska fortsätta att sätta sig och utgöra säkerhetsrisker för både personal och närliggande byggnader. Området där kajen är belägen har stor skredrisk. Olika åtgärder har övervägts:

1. Hålen kan lagas varefter de uppkommer. Detta är dock endast en temporär lösning och åtgärder behöver sannolikt vidtas igen om 5-10 år. Åtgärden innebär inte att skredrisken undanröjs.

2. En ny kaj kan anläggas genom spontslagning och förankring med dragstag. Detta är dock en dyr och tekniskt svår lösning och eftersom Göteborgs Kex inte avser att använda kajen är denna lösning inte motiverad.
3. Ny pålad kaj där pålar slås till berg. Åtgärden är dyr och innebär inte heller att skredrisken undanröjs.
4. Rivning av kajen som ersätts med en slänt med erosionsskydd.

Åtgärdsförslag 4 har bedömts vara den tekniskt/miljömässigt mest rimliga lösningen. Älvsträckan har klassats som område med hög skredrisk i Statens Geotekniska institut samlade analys av skredriskerna längs Göta älv och Nordre älv. Genom den planerade åtgärden med slänt kan skredriskerna minimeras.

Översiktsplanen 2010 för Kungälv visar ingen särskild användning för aktuellt område utan området ingår i avgränsningen av serviceorten. Området omfattas huvudsakligen av detaljplan för Göteborgs Kex antagen 1994-05-30. Området för slänt ovan vatten har beteckningen B1 – ”område där särskild hänsyn skall tas till markstabiliteten. Belastningsökning på marken får ej ske. Påslagning skall ske på sådant sätt att markstabiliteten inte äventyras. Geoteknisk undersökning skall genomföras och verifiera att ändringen är möjlig med hänsyn till stabiliteten”. Området i vatten har beteckningarna W1 – ”öppet vattenområde där brygga får ordnas” och b2 – ”sänkning av vattenområdets bottennivå får ej ske”. Planerade åtgärder – utrivning av kajkonstruktion och anläggande av erosionsskydd på slänt – bedöms vara i huvudsaklig överensstämmelse med detaljplanen. Kungälvs kommun har bedömt att planerade arbeten kan hanteras inom ramen för liten avvikelse från gällande detaljplan. Dock bedöms marklov krävas för åtgärden.

Huvuddelen av vattenverksamheten kommer att ske på fastigheten Y som ägs av Kungälvs kommun. Arbeten med rivning av befintlig kaj och anläggning av slänt ovan vatten sker till största delen på fastigheten X där Göteborgs Kex AB är fastighetsägare. Som fastighetsägare har Göteborgs Kex AB rådighet för arbetena på fastigheten X. Rådighet i form av ett servitutsavtal har tecknats med Kungälvs kommun.

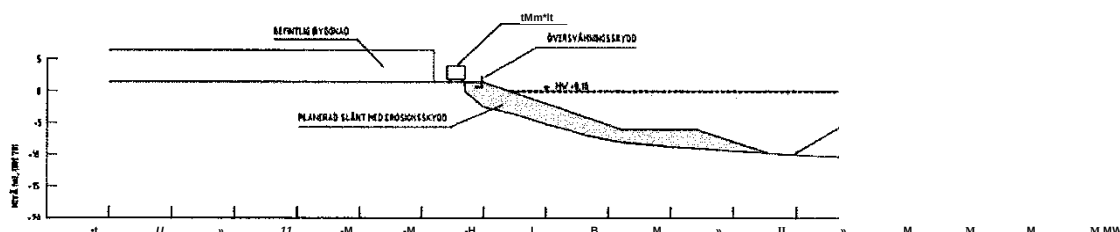
Nivåer i ritningar är angivna i höjdsystem RH00. Aktuellt koordinatsystem är Sweref 99 12 00.

Totalkostnaden för arbetena uppgår till 15-20 miljoner kronor.

Verksamhetsbeskrivning

Planerade vattenarbeten omfattar rivning av befintlig kaj och anläggning av slänt med erosionsskydd. Rivning av befintlig kaj kommer att utföras genom att betongdäcket bilas i delar och eventuella uppstickande träpålar sågas av. Betongen används antingen i fyllningen för ny slänt.

Slänten/utfyllnaden utförs på en sträcka av ungefär 380 m och med en tjocklek om 3,5 – 4,5 m. Sammanlagt ungefär 40 000 m³ massor kommer att behövas för utfyllnaden/slänten. Slänten utförs med lutningen 1:3, med avbrott för bankett, vilket innebär att slänten går ungefär 40 – 45 m ut från kajkant. Älvfåran är här ungefär 135 m bred med ett största djup om ungefär 10 m. Ansökta åtgärder medför att sektionsarean i älvfåran minskar med ungefär 16 %.

Huvuddelen av massorna läggs ut från vattnet, från pråm. Vid anläggning av slänt läggs först en geotextilduk ut som förankras på befintlig botten. Duken rullas ut från land och dykare lägger den tillrätta på botten. Tyngder sätts fast i nedre delen av duken för att hålla den på plats. Ovanpå geotextilduken läggs först friktionsmaterial ut. Över friktionsmaterialet läggs ett erosionsskydd med grövre material. Massorna tippas succesivt från bottenutömmade pråm utifrån och in mot land där sista delen tippas med grävmaskiner från land och i samband med det rivs kajen. Grävmaskiner på pråmar kan komma att användas för att lägga friktionsmaterialet tillrätta och lägga ut erosionsmaterialet. Friktionsmaterial av fraktion 2-100 mm medan eros-

ionsskyddet består av sten i fraktionen ca 300 mm. Erosionsskyddet läggs i två lager.

Befintlig kajlinje sammanfaller med släntkrönet. Vattennivån i Nordre Älv har några gånger de senaste 10 åren (uppgifter från personal på Göteborgs Kex) varit så högt att vattnet tar sig upp över kajen. Därför ska ett L-stöd av betong byggas in i slänten för att skydda byggnader mot översvämning

Schaktning kommer inte att ske i älven. Den schaktning som kommer att utföras avser endast befintlig kaj. Sprängstenen till tryckbankarna kommer i allt väsentligt att transporteras på plats via pråm. För sprängstenen gäller dimensionen 2-100 mm. Älvbotten har inte undersökts i avseende på föroreningar.

Arbetstiden beräknas grovt uppgå till 6-8 månader. Detta innebär att arbetena måste ske även under tider när fisk vandrar upp i älven. Eftersom arbetet anpassas så att de mest grumlande åtgärderna utförs under sommarperioden (1 juli - 15 september) bedöms den utökade anläggningstiden inte ha någon betydande påverkan på vandrande fisk.

Sammanfattning av konsekvenser

Konsekvenser av planerade arbeten i vatten finns redovisade i Miljökonsekvensbeskrivning med teknisk beskrivning, Bilaga A till ansökan.

Naturmiljö

Inga dokumenterade kända naturvärden finns vid platsen för planerad slänt. Nordre Älvs södra strand samt Tjuvholmen ingår dock i område som omfattas av naturreservat och Natura 2000. Hela Nordre Älv och dess strandmiljöer är av riksintresse för naturmiljö.

Den planerade nya slänten kommer att ge denna del av Nordre Älv ett nytt botten-skikt och en ny flackare lutning jämfört med idag. Idag utgörs botten huvudsakligen av lera. Den nya släntens ytskikt kommer att bestå av sprängsten vilket ändrar bott-

nens karaktär och bli en ny biototyp. Konsekvenserna för naturmiljön av den nya slänten bedöms bli liten, lokal och permanent.

Arbetet med att riva befintlig konstruktion och anläggandet av slänten kan medföra grumling av vattnet. Nordre Älvs vatten är redan idag starkt grumligt och har ett högt vattenflöde. Ökad grumling och sedimentation till följd av anläggningsarbetena innebär därför inte någon stor förändring. En viss påverkan kan tänkas uppkomma tillfälligt för vandrande fisk. Tidpunkten för arbetena bör därför anpassas så att det inte sker under fiskens vandringsstider. Under förutsättning att det mest grumlande arbetet (rivning av betongkonstruktion) utförs under perioden 1 juli-15 september bedöms konsekvenserna av grumling bli små. Konsekvenserna bedöms bli tillfälliga och lokala.

Nordre Älvs södra strand samt Tjuvholmen är ett viktigt område för fågellivet. Arbetet kan innebära påverkan på fågellivet främst genom bullerstörningar under den känsligaste delen av häckningsperioden. Under förutsättning att det mest bullrande arbetet (bilning av betongkonstruktioner) inte utförs under perioden 1 april – 30 juni bedöms konsekvenserna av bullerstörning bli små. Konsekvenserna bedöms bli tillfälliga och lokala. Under dessa förutsättningar bedöms arbetena inte heller strida mot strandskyddets syfte eller medföra betydande påverkan på miljön i näraliggande natura 2000-område.

Friluftsliv

Platsen ingår i ett större område som omfattas av riksintresse för friluftslivet och strandskydd råder en bit ut i vattenområdet. Landområdet berörs dock inte av strandskyddat område. Landområdet är fabriksområde och är inte tillgängligt för det rörliga friluftslivet. Älven nyttjas förutom för fritidsfiske även av Kungälv's roddklubb för sina träningar och av ornitologer för fågelskådning.

Arbetet kommer med hänsyn till fågellivet och vandrande fisk till stor del att utföras under sommarperioden då man kan förvänta sig ett aktivt friluftsliv i området. Arbetet kommer dock att utföras under en begränsad tid och det kommer att vara möjligt att passera utanför arbetsområdet i vattnet med mindre fritidsbåtar. När åtgär-

derna är genomförda kommer kan hela vattenområdet åter nyttjas. Inskränkningen i det strandskyddade området är därmed begränsat i tid och konsekvenser för friluftslivet bedöms bli små, lokala och kortvariga.

Människors hälsa

Det som idag medför bullerpåverkan i närområdet är främst transporter till och från Göteborgs Kex fabrik och vägtrafik inklusive E6:an som går på bro över Nordre Älv knappt 400 m nedströms fabriksområdet.

Det planerade arbetet kommer att medföra ljudpåverkan från arbetsmaskiner, bilning av betong m.m. Buller under anläggningsfasen kan komma att uppfattas som störande då detta ljud är annorlunda jämfört med den vanliga verksamheten som bedrivs vid Göteborgs Kex fabriker. Avståndet till närmsta bostadshus är relativt litet men verksamheten skärmas av genom fabriksbyggnaden. Om arbetena förläggs till vardagar och dagtid bedöms att riktvärdena för byggbuller vid bostadshus inte överskrids. Konsekvenserna till följd av ljudpåverkan från anläggningsarbetena bedöms bli små eftersom fabriksbyggnaden effektivt skärmar byggplatsen och kortvariga.

En marginell ökning av trafiken förväntas på det lokala allmänna vägnätet under anläggningstiden. Konsekvenserna med avseende på både bullerstörningar och luftkvalitet bedöms därför som små.

Geotekniska förhållanden

Jordlagren i området består av lera. Överst finns ungefär 2-3 m torrskorpelera, följt av en lera med organiskt innehåll. Runt nivån -6 till -9 återfinns ett lager med sandig lera, underlagrad av mer homogen lera. Djup till fast botten uppgår till minst 20 m djup enligt de undersökningar som utförts. Tidigare undersökningar indikerar djup till fast botten på upp till 38 m inom industriområdet. Leran har en korrigerad skjuvhållfasthet mellan 10-34 kPa, konflytgränsen är uppmätt till 39 – 90 %. Ingen högsensitiv lera har påträffats i området. Lerans uppmätta densitet varierar mellan 1,4 – 1,8 ton/m³.

Dämning och erosion m.m.

Vattenståndsvariationen i Nordre Älv styrs till stor del genom den reglering som kontinuerligt görs i Göta älv och Nordre älv genom ändrad tappning från Vänern/-Lilla Edet i kombination med förändringar i havsvattenstånd och reglering av skärmen i Ormo.

Släntutformningen innebär att älvens genomströmningsarea minskar med ca 16 % längs sträckan. Göteborgs Kex AB har låtit SMHI genomföra detaljerade modellberäkningar av påverkan på vattenförhållanden, d.v.s. flöden, strömningsförhållanden och dämning, till följd av anläggande av slänten med erosionsskydd. Resultaten av beräkningarna visar att dämningen direkt uppströms erosionsskyddet uppgår till 5 mm, vid maximal tillståndsgiven tappning från Vänern (1030 m³/s). Vid medelflöde i älven är dämningen 2 mm direkt uppströms erosionsskyddet och vid lägre flöde är dämningen ännu lägre. Ju längre uppströms, desto mindre är förändringen i ytnivå. I Vänerdomen anges den bestämmande nivån vid Fästningsholmen med en noggrannhet på centimeternivå vilket innebär att en påverkan på mindre än 5 mm kan anses vara marginell i sammanhanget. Det bedöms därmed inte föreligga någon risk för påverkan på Vänerns nivå vid höga tappningar i älven.

Den nya slänten utformas på ett sådant sätt att ökad turbulens/virvlar nedströms konstruktionen inte uppkommer. Det vill säga anslutningen mellan slänten och närliggande mark är utformad som en "naturlig" fortsättning på strandlinjen utan att skarpa gradienter uppstår. Ökade flöden innebär generellt sett en ökad risk för erosion. I detta fall handlar det dock om marginella förändringar av flödet som därför bedöms ha försumbar inverkan på erosionsförhållandena nedströms erosionsskyddet.

Djupförhållandena på den norra sidan av älven kommer att ändras. Banketten kommer att ha ett huvudsakligt djup på ca 4 m. Detta bedöms dock inte innebära någon påverkan av betydelse för framkomst för båtar eftersom det finns en begränsning i djup vid Nordre älvs utlopp på 2 m. Djupet i huvudfåran i älven förändras inte heller av utfyllnaden.

Olycksrisker

Två dominerade riskhändelser har identifierats som kan ha betydelse för människors hälsa och miljö i omgivningen. Dessa är risk för skred vid rivning av befintlig kaj och andra anläggningsarbeten samt oljeutsläpp vid maskinhaveri. För att minimera risken för skred är det av stor vikt att tekniska beskrivningar för utförandet (detaljprojektering) upprättas där arbetsförfarande och kontroller ska redovisas. I händelse av olycka med arbetsmaskin eller motsvarande som ger upphov till läckage av drivmedel eller oljor ska länsor finnas i beredskap.

Tillåtlighet

Strandskyddsgränsen går ca 15-25 m från strandlinjen. Planerad slänt kommer som längst att nå ca 30 m ut från befintlig kaj, vilket innebär att strandskyddat område i en mindre del berörs. Planerade åtgärder bedöms inte annat än mycket tillfälligt påverka allemansrättslig tillgång till vattenområdet eller försämra livsvillkoren för djur- och växtlivet på land eller i vatten. Vattenområdet behöver tas i anspråk för att säkerställa stabilitetsförhållandena på platsen vilket måste anses vara ett angeläget allmänt intresse.

Aktuellt område ligger inte inom Natura 2000-område och bedöms inte ha någon betydande påverkan på närliggande Natura 2000-område om verksamhet inte pågår under häckningstid för fåglar på Tjuvholmen.

Miljökvalitetsnormer för lax- och musselvatten är tillämpliga för vattenområdet. Grumlingen till följd av arbetena kan tillfälligt överskrida MKN men är inte bestående och sannolikt klaras MKN utanför arbetsområdet. En mindre påverkan kan tänkas uppkomma tillfälligt för vandrande fisk. Tidpunkten för de mest grumlande arbetena bör förträdesvis utföras under perioden 1 juli – 15 september.

Miljökvalitetsnormerna för vatten bedöms inte påverkas av planerade åtgärder. Planerade arbeten bedöms inte försvåra möjligheten att följa miljökvalitetsnormen för ekologisk status eller kemisk status till utsatt tid, 2015. Den påverkan som åtgärderna kan orsaka för vattendragets ekosystem är övergående och lokala med liten eller inga effekter för ekosystemet i hela den avgränsade vattenförekomsten.

Kontroll

Ett kontrollprogram för vattenverksamheten kommer att tas fram som baseras dels på krav som anges i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll, dels på de villkor som kommer att föreskrivas i kommande tillstånd. Se i övrigt under avsnitt Kontroll i miljökonsekvensbeskrivning med teknisk beskrivning, Bilaga A.

Förslag till villkor

Göteborgs Kex föreslår att följande villkor föreskrivs tillståndet:

1. Vattenverksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan jämte bilagor samt vad sökanden i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet. Mindre ändring av planerad verksamhet får genomföras efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Som förutsättning för sådant godkännande ska gälla att ändringen inte kan befaras medföra väsentligt ökad omgivningsstörning.
2. Tillsynsmyndigheten ska meddelas i god tid innan arbetena påbörjas.
3. Buller från verksamheten ska som riktvärde inte överstiga ljudnivåer utomhus vid bostäder i enlighet med NFS 2004:15, buller från byggplatser.
4. Bilning och andra särskilt bullerstörande arbeten ska huvudsakligen utföras helgfria vardagar mellan kl 07.00 och 18.00
5. För att förebygga geotekniska risker i anläggningsskedet ska en teknisk beskrivning för rivning av befintlig kaj och anläggning av slänt upprättas där arbetsförfarande och kontroller ska redovisas innan arbetena påbörjas. Samråd ska ske med Statens Geotekniska Institut.
6. Under anläggningstiden ska riskberedskap upprätthållas för oförutsedda utsläpp till luft, mark och vatten. I närhet till arbetsområdet ska finnas absorptionsmedel, uppsamlingsplats och oljelänsar. Platser för längre uppställning av fordon, arbetsmaskiner och drivmedelscisterner ska utformas så att eventuellt läckage kan uppmärksammas och samlas upp.

INKOMNA YTTRANDEN

Sjöfartsverket har anfört följande.

Den allmänna farleden 159 passerar nära beskrivet arbetsområde. Farleden trafikerar endast av mindre passagerarfartyg och fritidsbåtar. Eventuell hastighetsbegränsning och avlysning av vattenområde i anslutning till arbetsplatsen meddelas av Länsstyrelsen efter ansökan. Sjöfartsverket har inget att erinra emot att detta införs under en begränsad tid under förutsättning att inte hela farleden stängs för sjötrafik. När arbetet är avslutat ska området sjömätas och resultatet skickas in till ntm.baltico@sjofartsverket.se (Ufs-redaktionen) för införande i sjökort.

Transportstyrelsen har anfört att de förändringar i vattnet som föranleds av verksamheten ska sjömätas enligt internationell standard FSIS-44 (Finsk och Svensk realisering av IHO's S-44) och redovisas till Transportstyrelsen och Sjöfartsverket.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har yrkat att

- förslag till kontrollprogram ska skickas till Länsstyrelsen för godkännande
- bolaget som kompensationsåtgärd bör åläggas att förse erosionsskyddet med ett översta lager av natursten. För det fall domstolen inte skulle föreskriva ett sådant villkor bör domstolen föreskriva annan lämplig kompensationsåtgärd.

Länsstyrelsen har vidare yrkat ersättning för arbete och inställelse med 4 000 kr.

Miljö- och byggnämnden i Kungälv kommun har anfört följande.

Nämnden ställer sig positiv till föreslagen åtgärd under förutsättning att nedanstående punkter beaktas.

- Eventuell ansökan om strandskyddsdispens bör hanteras av mark- och miljödomstolen.
- Åtgärderna får inte förhindra eller motverka planerat iordningsställande av strandpromenad vid stranden förbi Göteborgs Kex AB.
- Uppgifter om transportör av avfall och vart eventuella massor och avfall transporteras bör inlämnas till miljöenheten, Kungälv kommun. Detta gäller också t ex avfall från rivning av kaj konstruktion av trä, som kan vara behandlat med t ex kreosot.
- Om avfallet, såsom betong, m.m. avses återanvändas i slänten skall en anmälan om användning av avfall för anläggningsändamål inlämnas alternativt tillstånd sökas hos länsstyrelsen (se ovan).

- Om det översta lerlagret måste schaktas ut innan stenmaterialet läggs ut måste miljöenheten. Kungälv kommun, kontaktas i god tid innan arbetena påbörjas.
- Om föroreningar/förorenat material påträffas i samband med arbetena skall detta snarast anmälas till miljöenheten. Kungälv kommun.
- Kemiska produkter och farligt avfall skall förvaras nederbörds skyddat inom invallning. Om möjligt bör förvaring ske inomhus.
- Om läckage/spill sker skall anmälan ske till miljöenheten, Kungälv kommun. Saneringsutrustning bör finnas lätt tillgängligt vid arbetsplatsen. Naturvårdsverkets allmänna råd (2004:15) om buller från byggarbetsplatser och de riktvärden som anges i de allmänna råden skall följas. Bullrande arbeten bör endast utföras under dagtid.
- Åtgärder för att minska grumling bör vidtas i samband med arbeten i vatten.
- Skyddsåtgärder bör iakttas för att förhindra skred i samband med arbetena.
- Arbetena med uppbyggande av slänt dvs. utäggnings av stenmaterial m.m.. bör inte ske under de tidpunkter då fisken vandrar.

Vattenfall AB har anfört följande.

Vattenfall AB finner inte skäl att motsätta sig tillåtligheten av de ansökta åtgärderna. Vattenfall AB yrkar ersättning för den produktionsförlust som uppkommer vid Lilla Edets kraftverk med 725 000 kr (29 000 kr/år kapitaliserat för all framtid med 4 % ränta).

På grund av denna frågas vikt har Vattenfall låtit erfaren personal göra en egen utredning av de ansökta åtgärdernas inverkan på vattenförhållandena i Göta älv och Väneren.

Påverkan på vattennivån

När erosionsskyddet lagts ut stiger vattennivån uppströms erosionsskyddet enligt utförda beräkningar med 6 mm när 1 030 m³/s tappas från Lilla Edet. Enligt SMHI stiger vattennivån med 5 mm vid samma tappning. När erosionsskyddet lagts ut stiger vattennivån uppströms erosionsskyddet enligt Vattenfalls beräkningar med ca 2 mm när 550 m³/s tappas från Lilla Edet. Också enligt SMHI stiger vattennivån med 2 mm.

Påverkan på Lilla Edets kraftverk

Nedströms Lilla Edet flyter Göta älv utan fall till utloppet i havet. Nödinge ligger ca 13 km uppströms förgreningen mellan Nordre älv och Göta älv och 19 km nedströms Lilla Edet. Förgreningspunkten ligger ca 1,5 km uppströms kexfabriken. Förutsättningen för att ythöjningen uppströms erosionsskyddet inte ska fortplantas upp till Lilla Edet är att det finns en bestämmande sektion (=forsnacke) däremellan. Så är inte fallet utan älven flyter lugnt hela vägen. Enligt utförda beräkningar fortplantas en ythöjningen vid förgreningspunkten till Lilla Edet på följande sätt:

- Vid flödet 200 m³/s fortplantas 96 % av ythöjningen till Lilla Edets nedströmsvattenyta.
- Vid flödet 500 m³/s fortplantas 81 % av ythöjningen till Lilla Edets nedströmsvattenyta.
- Vid flödet 900 m³/s fortplantas 60 % av ythöjningen till Lilla Edets nedströmsvattenyta.
- Vid flödet 1 100 m³/s fortplantas 53 % av ythöjningen till Lilla Edets nedströmsvattenyta.
- Vid flödet 1 500 m³/s fortplantas 43 % av ythöjningen till Lilla Edets nedströmsvattenyta.

Enligt Vattenfalls uppfattning är det därför fel att säga att en nivåändring endast fortplantas upp till Nödinge, även om den är liten. Produktionsförluster vid Lilla Edet kommer därför att uppkomma. Produktionsförlusten har beräknats till 97 000 kWh per år med ett ungefärligt värde av 29 000 kr per år om medelenergipriset är 30 öre/kWh.

Påverkan vid översvämningssituationer

Tappningen från Vargön och därmed regleringen av Vätern styrs bl.a. av att nivå +1,90 m i höjdsystemet RH00 enligt gällande driftinstruktion inte får överskridas nedströms Lilla Edets kraftstation. Detta för att minska översvämningssrisken. När nivå +1,90 riskerar att överskridas måste tappningen från Vargön dras ner. Ett villkor för Väterns reglering är att när vattennivå +1,10 m vid Fästningsholmen i höjdsystemet RH00 överskrids vid tvångstappningen 1000 m³/s från Vargön så måste denna tappning omedelbart dras ner till 900 m³/s.

De ansökta åtgärderna medför att nivån nedströms Lilla Edet kommer att stiga med ytterligare 0,003 m vid flödet 900 m³/s och att nivån vid Fästningsholmen vid tappning 1 000 m³/s från Vargön kommer att stiga med ytterligare cirka 0,006 m. Vattenfall bedömer att konsekvenserna av denna påverkan blir små.

Påverkan på Ormoskärmens hantering och Göteborgs vatten

Enligt bestämmelser i domen om Vänerns reglering svarar Vattenfall för skärmen vid i Nordre älv vid Ormo vars funktion är att tvinga ut vatten i Göteborgsgrenen för att förbättra vattenkvaliteten vid Göteborgs stads m.fl. kommuners vattenintag vid Lärje. Domens bestämmelser utgår från att en fjärdedel av det flöde som tappas från Lilla Edet går genom Göteborgsgrenen om skärmen är helt fälld och att således resterande tre fjärdedelar då rinner ut i Nordre älv. Om skärmen höjs - vilket föreskrivs vid lägre flöden i älven - tvingas en större andel av flödet ut i Göteborgsgrenen.

Den planerade motfyllningen kommer att påverka fördelningen så att cirka 1 % mer vatten kommer att gå genom Göteborgsgrenen och 1 % mindre genom Nordre älv. Fördelningen beräknas att bli ungefär densamma oavsett om det råder höga eller låga flöden i älven. Eftersom skillnaden inte är stor och den dessutom verkar till förmån för färskvattenintaget i Lärje kan några negativa konsekvenser i detta avseende inte förutses av Vattenfall.

Slutlig bedömning

Göteborgs Kex AB har inte ifrågasatt Vattenfall ABs beräkning av skadans storlek. Sökandens inställning grundas istället på ett resonemang om att samhällsnyttiga, säkerhetshöjande och samhällsnödvändiga åtgärder skall undantas från de vanliga reglerna om att den som orsakar skada skall ersätta skadan. Detta resonemang har dock inget stöd i lagen. Göteborgs Kex AB hade kunnat utforma åtgärderna annorlunda och undvikit att skapa en påtaglig förträngning av älven. I en inte alltför avlägsen framtid kan ett flertal stabilitetshöjande åtgärder i Göta älv förväntas. Vattenfall ser betydande fördelar ur allmän synpunkt med att dessa åtgärder utförs på ett sådant sätt att de inte skapar nya förträngningar.

Göteborgs Kex AB har svarat följande.

Av *länsstyrelsen* föreslaget villkor om natursten bestrids under åberopande av kostnadsskäl och resurssynpunkter, men medgett föreslaget villkor om kontrollprogram. Bolaget har medgett länsstyrelsens rättegångskostnadsyrkande.

Vad gäller de synpunkter som framförts av *Miljö- och byggnämnden* får Göteborgs Kex AB anföra följande.

- Bolaget förutsätter att domstolen prövar frågan om strandskyddet i vederbörlig ordning.
- Vad bolaget kan avgöra utgör planerad åtgärd inget hinder mot planerad iordningställande av strandpromenad.
- Bolaget har inget att erinra mot nämndens krav på att lämna in uppgift om transportör av avfall etc.
- Användningen av betongmaterial från rivning av kaj får anses vara en del av planerade vattenverksamheten. Därför har bolaget inte för avsikt att göra någon separat anmälan/tillståndsansökan enligt 9 kap.
- Bolaget har inget att erinra mot nämndens krav på att informera miljöenheten innan en eventuell bortschaktning av lera sker. Detta kommer att föras in i kontrollprogram för åtgärden.
- Göteborgs Kex har inget att erinra mot att anmälan ska ske till miljöenheten i det fall förorenade massor påträffas. Detta kommer att föras in i kontrollprogram för åtgärden.
- Förvaring av drivmedel etc. kan behöva ske utomhus, Försiktighetsåtgärder har dock angetts i MKB:n som hör till ansökan.
- Sanringsutrustning kommer att finnas lätt tillgängligt på arbetsplatsen. Bolaget kommer vid fall av läckage/olycka larma räddningstjänst och övriga aktuella myndigheter (tillsynsmyndigheten och kommunen).
- Bolaget har inget att erinra mot att de riktvärden som anges i buller från byggarbetsplatser ska följas. Särskilt bullrande arbeten kommer endast att utföras dagtid.
- Bolaget har åtagit sig att genomföra åtgärder för att minimera grumling av vattendraget.
- Skyddsåtgärder, för att förhindra skred i samband med arbetena kommer att vidtas i enlighet med rekommendationer i geoteknisk utredning.
- De mest grumlande arbetena kommer inte att utföras under den period som fisken vandrar. Vissa arbeten i vatten kommer dock att pågå under denna tidsperiod.

Vad gäller *Vattenfall AB*s talan är bolagets inställning att de sökta åtgärderna inte berättigar *Vattenfall AB* till ersättning. Göteborgs Kex AB bestrider därför *Vattenfall AB*:s yrkande och yrkar i sin tur, i första hand att *Vattenfall AB*:s ersättningskrav ogillas och i andra hand att *Vattenfall AB*:s ersättningskrav sätts ner till hälften. Boklaget har vidare, under hänvisning till beräkningar utförda av SMHI, gjort gällande att det inte kommer att uppstå några dämningseffekter längre uppströms än Nödinge, varför det inte finns någon risk för produktionsförluster vid Lilla Edets kraftverk.

I SGI:s skredutredning längs Göta älv framkommer att behovet för att vidta skredförebyggande åtgärder förekommer längs hela älven. Verksamhetsutövare som befinner sig längs älven har alla på något sätt nytta av att skredrisken minimeras, då ett skred kan innebära stora konsekvenser på olika sätt. Vidare framhålls i nämnda utredning att konsekvenser av skred påverkar många värden och verksamheter längs älven där särskilt elförsörjning anges som ett direkt exempel. Följaktligen är åtgärder som vidtas för att minska skred längs älven gynnsamma specifikt för att trygga elproduktion och elförsörjning.

Göteborgs Kex AB ansöker om att få utföra åtgärder som anses vara nödvändiga ur miljö- och säkerhetssynpunkt. Åtgärderna syftar till att säkra befintlig bebyggelse och minska skredrisken längs älven. Att Göteborgs Kex AB ska betala ersättning till *Vattenfall AB* p.g.a. utförande av nödvändiga åtgärder i syfte att stabilisera området, åtgärder som dessutom indirekt är gynnsamma för *Vattenfall AB*, anser Göteborgs Kex AB vara oskäligt. En ersättning hade möjligen varit skälig om fallet hade varit sådant att Göteborgs Kex AB endast för sin verksamhets vinnings skull ansökt om att få utföra de angivna åtgärderna. I aktuellt fall är dock situationen inte sådan. De sökta åtgärderna syftar till att säkra området och förebygga skred som i sin tur kan påverka många verksamheter längs älven. Något särskilt syfte som gynnar den specifika verksamheten på Göteborgs Kex AB föreligger alltså inte. Det är således främst allmännyttiga och säkerhetshöjande åtgärder som avses i ansökan.

Vidare är omständigheterna att många liknande åtgärder kommer att behöva vidtas inom snar framtid längs Göta älv och Nordre älv, och om domstolen i detta fall ålägger Göteborgs Kex AB att utge ersättning till Vattenfall riskerar detta att få effekt för alla skredförebyggande projekt framöver. Om varje verksamhetsutövare som i framtiden vill företa skredförebyggande åtgärder blir ålagd att betala ersättning till annan/andra verksamhetsutövare längs älven som på något sätt påverkas av åtgärderna, men också indirekt har nytta av åtgärderna, kan detta få negativa konsekvenser. Verksamhetsutövare kan då dra sig för att ansöka om tillstånd på grund av ekonomiska skäl. För många verksamheter är utbetalning av höga ersättningsbelopp omöjlig. Skredrisken längs älven riskerar då att bestå och även fortsättningsvis hota många verksamheters drift och andra värden.

Göteborgs Kex AB anser att de skredförebyggande åtgärderna, av domstolen, bör ses som allmännyttiga, säkerhetshöjande och samhällsnödvändiga åtgärder. Verksamhetsutövare längs älven bör kunna se sin nytta även när andra utför säkerhetshöjande åtgärder, då till viss del även deras intressen bevaras även när det inte handlar om deras specifika fastighet. I ett sådant område, som här är fallet, är verksamheter kopplade på så sätt att ett skred kan påverka alla. På samma sätt kan då skredförebyggande åtgärder på en fastighet vara gynnsamma för alla andra fastigheter längs älven.

Sammantaget har Göteborgs kex bedömt att de sökta åtgärderna är av sådan karaktär, och omständigheterna i det särskilda fallet är sådana, att Vattenfall AB inte bör bedömas vara ersättningsberättigade. Om domstolen beslutar annat, yrkar Göteborgs kex, med hänsyn till omständigheterna, att ersättningsbeloppet i vart fall sätts ner till hälften.

DOMSKÄL

Göteborgs Kex AB har i målet visat att bolaget har för vattenverksamheten erforderlig rådighet.

Göteborgs Kex AB har uppgett att ansökt vattenverksamhet i någon mån avviker från gällande detaljplan, men att avvikelserna är så begränsade att fråga är om en sådan liten avvikelse som borde kunna acceptera. Ingen har haft något att erinra mot vad bolaget sålunda anfört. Domstolen delar bedömningen att gällande planbestämmelser inte utgör hinder mot ansökt verksamhet. Verksamheten står inte heller i strid mot övriga allmänna hänsynsregler.

Ansökt verksamhet påverkar inte intilliggande Natura 2000-område på sådant sätt att tillståndsplikt enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken föreligger.

Ansökt vattenverksamhet ska utföras inom område med strandskydd, varför den ska prövas mot strandskyddsbestämmelserna i 7 kap. miljöbalken. Vid denna prövning får anses att särskilda skäl för dispens föreligger då utfyllnaden för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området. Erforderlig strandskyddsdispens innefattas i lämnat tillstånd till vattenverksamhet (se 7 kap. 16 § 2 p miljöbalken).

Utförande av åtgärder som säkrar stabiliteten mot Nordre älv utgör ett angeläget intresse ur såväl allmän som enskild synpunkt. Valt alternativ för genomförande av åtgärden får anses acceptabelt. Sammantaget får fördelarna av verksamheten anses överväga kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den. Ansökt verksamhet strider således inte mot regeln om samhällsekonomisk tillåtlighet i 11 kap. 6 § miljöbalken.

Ansökt verksamhet påverkar inte möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna avseende ekologisk status och kemisk status i Göta älv. Inte heller följer något otillåtet överskridande av miljökvalitetsnormen lax- och musselvatten.

Vid angivna förhållanden är ansökt verksamhet tillåtlig.

Den av länsstyrelsen föreslagna åtgärden att förse erosionsskyddet med ett översta lager av natursten är orimligt kostsam. Någon annan rimlig och möjlig kompensationsåtgärd torde inte föreligga.

Möjligheterna att utföra en strandpromenad förbi fabriksområdet får behandlas i förhandlingar mellan Göteborgs Kex AB och Kungälv kommun. Göteborgs Kex AB har uppgett att ansökt vattenverksamhet inte hindrar utförandet av en strandpromenad. Den eventuella strandpromenaden kan emellertid inte tillmätas någon vikt vid prövning av Göteborgs Kex ABs ansökan då den inte inkluderas i gällande detaljplan.

Göteborgs Kex AB har medgett vad Miljö- och byggnämnden anfört avseende hantering av kemiska produkter och farligt avfall och är bundet härav till följd av det allmänna villkoret. Särskilt villkor härom behövs därför inte.

Tillståndet till vattenverksamhet befriar inte Göteborgs Kex AB från de eventuella skyldigheter avseende anmälan eller tillstånd som enligt tillämplig lagstiftning gäller för användning av avfall för anläggningsändamål.

Ansökt vattenverksamhet innefattar inte schaktningsarbeten i älven (förutom vad avser rivning av befintlig kaj). Skulle schaktningsarbeten ändå bli aktuella får dessa hanteras på sätt anges i det s.k. allmänna villkoret (nr 2).

Vad gäller Vattenfall ABs ersättningsanspråk gör mark- och miljödomstolen följande bedömning.

Vattenfall AB har gjort gällande att utfyllnaden i Nordre älv medför dämningseffekter som sträcker sig upp till bolagets vattenkraftverk i Lilla Edet och beräknat den årliga produktionsförlusten härav till 29 000 kr. Göteborgs Kex AB har i de slutliga skrifterna främst uppehållit sig vid att de ansökta åtgärderna är allmännyttiga, sä-

kerhetshöjande och samhällsnödvändiga samt att Vattenfall AB indirekt har nytta av åtgärderna. Bolaget har emellertid i målet även gjort gällande att det inte kommer att uppstå några dämningseffekter längre uppströms än Nödinge, varför det inte finns någon risk för produktionsförluster vid Lilla Edets kraftverk. Det ankommer därför på mark- och miljödomstolen att pröva skäligheten i Vattenfall ABs yrkande.

Regler om ersättningsskyldighet vid vattenverksamhet återfinns i 31 kap. 16 § miljöbalken. Enligt bestämmelsen har den som vidtar en åtgärd som skadar annans egendom att betala ersättning för vad som skadas, om annat inte är särskilt föreskrivet.

Det har under åren förekommit viss diskussion om vilken ersättningsrätt som följer med ett tillstånd till vattenverksamhet. Bl.a. har ifrågasatts om en verksamhetsutövare har rätt till oförändrat vattenflöde vid sin anläggning. Miljööverdomstolen har i dom den 27 juni 2002 (MÖD 2002:47) besvarat denna fråga i princip jakande och ålagt en jordbruksbevattnare att betala ersättning till en vattenkraftverksägare för den minskade produktion som följer på ett vattenuttag uppströms kraftverket. Domen får anses återge gällande rättspraxis på området. I analogi härmed får ersättningsskyldighet principiellt anses föreligga även i en sådan situation som föreligger här.

De av Vattenfall AB utförda beräkningarna är ambitiösa och detaljerade. Redovisat resultat kan dock ifrågasättas, inte minst då beräkningarna utgår från konsekvenserna av en nivåhöjning om 1 dm vid Sävtuvan (den punkt där Göta älv delar sig i Göta älv och Nordre älv). Beräkningsresultaten i procent har sedan applicerats på den nivåhöjning som kan förväntas, dvs. några millimeter. Det framstår inte som sannolikt att den betydligt mindre nivåhöjningen skulle förorsaka samma procentuella påverkan vid Lilla Edet som den varpå beräkningarna grundas. Även om sträcka mellan Lilla Edet och förgreningspunkten är mycket flack bör åtminstone den absoluta merparten av den mycket begränsade dämningseffekten avta på den ungefär 3 mil långa sträckan upp till kraftverket. Denna bedömning vinner stöd av SMHI:s slutsatser.

Vid angivna förhållanden kan inte anses sannolikt att utfyllnaden kommer att förorsaka någon produktionsförlust vid Vattenfall ABs kraftverk i Lilla Edet. Vattenfall ABs ersättningsyrkande ska därför ogillas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 26 februari 2014

Göran Stenman

Nils-Göran Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman och tekniska rådet Nils-Göran Nilsson.